

УДК 811.161'373.21

doi: <http://dx.doi.org/10.30970/vpl.2019.71.10334>

ПРОБЛЕМАТИКА ВИВЧЕННЯ ВЛАСНИХ НАЗВ У ЛІТЕРАТУРНІЙ ОНОМАСТИЦІ: АВТОР І ЙОГО ТВІР

Ганна Шотова-Ніколенко

*Одеський державний екологічний університет,
кафедра іноземних мов,
вул. Львівська, 15, Одеса, Україна, 65016,
тел. (0 097) 356 36 51
e-mail: shotova.anna@gmail.com*

Досліджено роль і проблематику, механізми, етапи вивчення власних назв у літературній ономастиці, проаналізовано роль власних назв у створенні унікального художнього світу твору та у розкритті творчого задуму автора.

Ключові слова: власні назви, літературна ономастика, унікальний художній світ, твір, творчий задум автора.

Постановка проблеми. Власні назви є безперечними фактами культури мови та мовлення, інформація яких дуже важлива для розуміння сутності художнього твору.

Літературна ономастика цікавиться особливостями функціонування, вживання власних імен у тексті художнього твору, і тому “у своїй специфіці безпосередньо стискається з вивченням художнього тексту в літературознавчому і лінгвістичному аспектах” [24: 19]. У символізації тексту істотна роль належить саме власним назвам, тому що тут “власне ім'я завжди повинно бути... об'єктом пильної уваги, оскільки власна назва – це, можна сказати, король означаючих: його соціальні й символічні конотації дуже багаті” [2: 432]. Адже текстовий аналіз ставить за мету дослідити шляхи смислотворення, проникнути в смисловий об'єм художнього твору [2: 425], і всьому цьому значною мірою, допомагає онім – як точний і тонкий інструмент художнього письма, який у творі стає художньою деталлю виключної вагомості [24: 23]. Як зазначив О. Ю. Карпенко: “Власні назви в тексті дають неоціненну інформацію для інтерпретації тексту, нерідко і таку, що іншими засобами в тексті не виражена. Вони забарвлюють, увиразнюють текст, виконуючи й істотну текстотвірну функцію” [6: 69]. Серед інших мовних одиниць саме власні імена виступають яскравим віддзеркаленням національного менталітету, національно-мовної картини світу, “в них акумулюється й зберігається століттями історико-культурна інформація” [27: 181]. Отже, власні назви дуже близько сходяться з культурою народу, його історією [24: 23], вони є одним “з визначальних способів індивідуалізації етносу” [28: 112].

Мета дослідження. Мета статті – дослідити роль і проблематику, механізми вивчення власних назв у літературній ономастиці, визначити роль власних назв у творчому задумі автора для розуміння унікального світу ідіостилю художніх творів того чи іншого письменника.

Актуальність дослідження. До невирішених проблем у літературній ономастиці належить визначення меж ономастичної лексики у художньому творі, оскільки вони в індивідуально-авторському мовленні виявляються вельми розмитими. Також існують розходження в описуванні їх семантики та функцій. Отже, дослідження функціонування ономастичної лексики в мові художньої літератури – об’ємна й складна тема. Констатовано, що без аналізу власних імен, цих центральних вузлів художнього твору, справжнє розуміння тексту, його глибинних, підтекстових змістових пластів просто неможливе [6: 69].

Отже, роль онімів для інтерпретації тексту є визначальною, адже власна назва “не лише складова лексичної системи мови – це найстійкіший факт культури й найважливіша її засада” [16: 52].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Лінгвістичні ономастичні дослідження ґрунтуються на класичних фундаментальних працях В. В. Виноградова, Л. В. Щерби, Е. Б. Магазаника, О. І. Фоякової, В. А. Никонова, В. М. Михайлова, О. В. Суперанської, а також на сучасних – Ю. О. Карпенка, В. А. Кухаренко, Л. О. Белея, Д. Г. Бучка, В. М. Калінкіна, В. В. Лучика, Є. С. Отіна, М. М. Торчинського, О. Ю. Карпенко. Констатовано, що класична й сучасна література дає блискучі взірці ономастичної майстерності письменників, вивчення якої значно просунулося вперед за останні десятиліття (дисертації Т. В. Немировської, до речі, першої дисертації з української літературної ономастики, О. Ф. Немировської, Г. П. Лукаш, М. Р. Мельник, Т. І. Крупеньової, Л. І. Селіверстової, А. В. Соколової та ін.).

Виклад основного матеріалу. Загальновідомо, що вибір імені персонажа – “дуже відповідальний момент у створенні художнього твору” [15: 109], адже “антропонім – є найлаконічнішим засобом характеристики героя” [17: 95]. Отже, оніми у творі стають “тими важливими поєднуючими “скріпами”, що спрямовують рух фабульного розгортання і надають текстові цільності та монолітності” [14: 33].

Як відомо, поетонімосфера (система власних назв) художнього твору – це єдиний суцільний зцементований думкою автора компонент твору, який у закінченому творі змін не зазнає. Кожен онім перебуваючи на своєму місці, гармонійно взаємодіє з іншими онімами, спільно працюючи на художнє ціле. А ось від твору до твору, залежно від літературного напрямку, зображуваних подій, світоглядних настанов митця, поетонімосфера безперечно змінюється. Не буває двох однакових творів одного письменника, які б мали тотожну систему власних назв. У кожному творі своя система власних назв, що є унікальною й своєрідною, як і сам твір. Чим майстерніший письменник, тим барвистіше він вписує їх у своє художнє полотно. Власні назви є найбільш загальними й найбільш індивідуальними, найбільш міжнародними й найбільш національними водночас. Їх призначення полягає в тому, щоб словесно закріплювати типи духовної організації, що є глибокою пізнавальною цінністю, і, отже, виражати квінтесенцію своєї когнітивно-ментальної природи [28: 108].

Запропонований В. А. Кухаренко ономастичний постулат гласить: “Власні назви літературних персонажів національної художньої літератури можна уявити як специфічну, ієрархічно організовану систему. Її склад визначається трьома основними компонентами: антропонімною системою відповідної національної мови; запозиченнями з антропонімії інших мов; авторськими новаціями” [16: 124]. Створюючи свою унікальну мовленнєву картину у вигляді художнього твору,

митець, звичайно, користується цими “золотими” правилами побудови ономастичного простору. Літературна ономастика, що є мовознавчою наукою, у своїй специфіці безпосередньо пов’язана з літературою, тобто літературознавством, адже вона вивчає функціонування, специфіку вживання онімів у всіх їх проявах у художньому тексті.

Ономотворчість митця, як і взагалі, вся його творча спадщина, завжди ґрунтується на наступних ключових моментах: 1) автобіографічних особливостях митця; 2) ономастичному доробку його попередників та відповідних літературних течіях; 3) суб’єктивних літературних уподобаннях; 4) ономастичних реаліях народу та країни, історичного періоду, епохи, де митець мешкав і творив.

Головна мета ономастичного дослідження з літературної ономастики – аналіз онімного наповнення літературного твору, тобто функціонального навантаження, участі у створенні художнього цілого, особливостей використання власних назв у літературних творах.

Дослідження у сфері літературної ономастики передбачає розв’язання таких завдань:

- 1) виділення та систематизація власних назв усіх ономастичних розрядів, ужитих у творах письменника;
- 2) встановлення частотності та варіативності кожної власної назви у творах;
- 3) висвітлення функціонального навантаження власних назв та розгляд кожного оніма зокрема;
- 4) визначення специфіки функцій власних назв у контекстах творів, їх експресивної та стилістичної ролі, взаємозв’язку жанру твору та власних назв;
- 5) зіставлення особливостей вжитку онімів у романах того чи іншого письменника, поета.

Методи дослідження в літературній ономастиці зумовлені специфікою онімного матеріалу, який передусім потребує системного підходу і традиційного описового методу, що уможливує розгорнуто і деталізовано проаналізувати усі власні назви кожного твору, водночас належно систематизувати ці назви. Стилiстично-контекстологiчний метод дає змогу встановити і конкретно сформулювати експресивний зміст онімів у складі кожного твору. Використано також порівняльно-зіставний метод, за допомогою якого з’ясовано спільність і відмінність, подібність і розбіжність вживання онімів у творах. Оніми виокремлюються з тексту творів шляхом суцільної вибірки, із застосуванням кількісного методу, тобто точної фіксації усіх онімів і всіх їх ужитків. Для вивчення структури і змісту досліджуваних онімів використовується відповідно словотвірний та семантичний аналіз.

Наукова новизна роботи з літературної ономастики полягає в тому, що уперше проведено опис та індексацію власних назв літературного твору, ономастичний світ якого залишався нерозкритим. Констатовано, що ономастична лексика літературного твору становить істотний художньо-виражальний засіб. Власні назви створюють онімний простір художнього тексту, детермінують специфіку мистецького світогляду митця, визначають ономастичну оригінальність літературного твору, сприяють розкриттю підтексту романів і авторської концепції

Теоретичне значення дослідження з літературної ономастики виявляється в тому, що його результати сприяють повнішому і глибшому розумінню не лише певного стилю та мови літературного твору, а їх змісту й творчому задуму, розкриттю художньо-виражальної сторони творчості письменника чи поета.

Дослідження допомагає з'ясувати співвідношення ономастичної лексики з художнім цілим, розкриває роль онімів у створенні цього художнього цілого, що становить внесок у загальну теорію стилістичної ономастики, уточнює та поглиблює теоретичні засади літературної ономастики. Практична цінність одержаних результатів з ономастичного дослідження літературних творів полягає в тому, що їх можна застосовувати у працях з літературної ономастики та з історії літературної мови, в літературознавчих розвідках творчості поета чи письменника, при укладанні коментарів до видання творів письменника та різноманітних лексикографічних праць.

Головна функція літературної онімії – працювати на художній текст, на художнє ціле, становлячи завдяки цьому його вагомий частину. Вся сукупність власних назв у художньому тексті митця слугує цьому текстові [148: 51], адже оніми відіграють значну роль у будівництві художньої логіки твору, виступаючи основою підтексту чи, принаймні, однією з його опор, одним із породжуючих його чинників [22: 3].

Відомо, що антропонімія – це “сукупність найменувань людей – охоплює особові імена з різними похідними, іменування по батькові, прізвища, індивідуальні та групові прізвиська” [26: 3]. Як зазначає Л. І. Колоколова, “специфіка вживання ономастики в художньому творі полягає в тому, що письменник, вільний у виборі імен своїх персонажів, формує певну систему власних назв” [11: 18], у будь-якому найменуванні завжди прихований творчий акт письменника [3: 237]. Але літературна антропонімія, як і вся ономастика “виникає та існує на тлі загальнонародної ономастики... Письменник не може абстрагуватися від реальної ономастики, від діючих у мові ономастичних норм” [10: 5]. Тим не менш письменник часто звертається до ономастичної творчості, творячи відсутні в мові, але потрібні для реалізації художнього задуму власні назви [10: 5].

Констатовано, що “розумінню специфіки творчості того або іншого письменника значною мірою сприяє вивчення онімного простору його творів, який є невід’ємним елементом структури художнього тексту” [20: 1]. Різні часові й локальні параметри творів, безперечно, позначаються на виборі антропонімії письменниками, яка узгоджується з часом і просторовими умовами художньо-літературних творів [12: 23].

Організація кожного онімного простору будь-якого твору – наслідок творчого переосмислення митцем реальної онімної системи, яка визначається індивідуально-авторським вибором [25: 156], суб’єктивне віддзеркалення об’єктивного, “тра”, яку автор реалізує загальномовними ономастичними нормами [8: 80]. Власна назва як компонент системи літературного твору завжди функціонує і тому співвідноситься з жанром, із загальною архітектонікою твору [1: 252].

При дослідженні топонімічної системи художнього твору, цього “другого ономастичного простору” [4: 188] стає очевидним той факт, що функція географічних назв досить широка та різноманітна, і не зводиться просто до вказівки місця подій [9: 17]. Топоніми займають особливе місце в тканині художнього твору, адже “кожна подія, хоч не значна, а тим більше значна, відбувається... на певній точці у просторі” [29: 6]. Отже, топоніми “формують простір роману, немов би створюють контурну мапу, на яку потім накладається дія” [30: 167]. Як і всі власні назви, топоніми підпорядковані загальним законам художнього контексту, експресивно та стилістично насичені. Це вони створюють просторову доміную

художнього тексту [23: 114]. Загальновідомо, що досягнути достовірності опису без географічних назв вельми важко [7: 31].

Як відомо, функція топоніма в художньому творі полягає в тому, щоб посилити локальну характеристику співвідношення “персонаж – місце дії”, “ствердити ефект реальності і правдивості” [19: 113] чи ірреальності, незвичності, небуденності зображуваних подій, тобто “відіграє одну з найважливіших ролей, стає найважливішим важелем художності у текстовій побудові” [13: 82]. Варто наголосити, що “літературний топос являє собою індивідуальну авторську систему” [18: 170], “для кожного письменника характерне своє особливе використання топонімів та манера вписування їх у контекст” [23: 114]. Літературний топонім завжди задіяний у контекст твору, мобілізований автором з безлічі назв для певного твору, працює на нього. І чим більше назва вживана, тим цікавіше вона вписується у контекст, творить ілюзію реальності та свій топонімійний фон, своє асоціативне поле, в якому топонім грає роль ключового слова, слугує камертоном смислового наповнення у творі [23: 118].

Як зазначає Т. Б. Гриценко, “аналіз ономастикону художнього твору як одного із засобів текстотворення та індикатора індивідуального стилю письменника потребує уваги до репертуару власних назв усіх типів ономооб’єктів” [5: 97]. Художній ономастикон літературного твору становить структурну цілісність, в якій виділяються ієрархічні підпорядкування: статус провідних онімів набувають антропоніми та топоніми, а інші “ономастичні класи мають властивості створювати фон оповіді, у виразнюючи окремі деталі життя персонажів, процесу їх мислення, практичної роботи, захопленнь, звичок, спостережень тощо” [19: 113]. Отже, до таких онімів належать ергоніми (об’єднання людей за виробничим, торговельним, науковим, релігійним та іншими параметрами), теоніми (назви божеств), зооніми (клички тварин), ідеоніми (назви витворів духовної діяльності людини), хрематоніми (назви окремих предметів, переважно виниклих у наслідок матеріальної діяльності людини) та хрононіми (назви подій та часових відрізків) [6: 73].

Висновки. Отже, поетонімікон будь-якого твору віддзеркалює активну пам’ять автора – історія, культура, географія існують в індивідуальних, оригінально створених образах митця. Кожен письменник вибудовує свій неповторний онімний простір власних художньо-літературних творів, де оніми формують збалансовану й гармонійну систему, релевантні текстам творів та прагматично скеровані на реципієнта залежно від творчих настанов і задуму митця. З волі автора власна назва може суттєво змінювати свою функцію, називаючи не той або не зовсім той об’єкт, який закріплений за ним носіями мови. Нове образне значення власних назв розкривається контекстом й обумовлене змістом тексту загалом. Це зумовлює потребу у процесі аналізу ономастичної лексики у художньо-літературних творах максимально повно враховувати всі чинники, що визначають образний зміст власних назв, у їх комплексі.

Перспективи використання результатів дослідження. З’ясування і вивчення ономастичної своєрідності будь-якого автора та його художніх творів – цікава й захоплююча робота, дуже важлива для глибшого й подальшого осмислення та розвитку досліджень з літературної ономастики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Алякринский О. А.* Функция имени (наименования) в новеллистике Эдгара Аллана По / *О. А. Алякриеский* // Некоторые филологические аспекты современной американистики. – Москва : Изд-во МГУ, 1978. – С. 249–262.
2. *Барт Р.* Избранные работы: Семиотика. Поэтика / Р. Барт. – Москва : Прогресс, 1989. – 615 с.
3. *Булгаков С. Н.* Философия имени / С. Н. Булгаков. – Санкт-Петербург : Наука, 1999. – 446 с.
4. *Горе М. С.* Географическая узнаваемость топонимов в романах И. Ильфа и Е. Петрова / М. С. Горе, Г. А. Черезова // Язык и стиль произведений И. Э. Бабея, Ю. К. Олеси, И. А. Ильфа и Е. П. Петрова: Сборник научных трудов. – Киев : УМК ВО, 1991. – С. 188–193.
5. *Гриценко Т. Б.* Ономастикон художнього тексту як об'єкт цілісного аналізу / Т. Б. Гриценко // Щорічні записки з українського мовознавства. – Одеса : ОДУ, 1999. – Вип. 6. – С. 92–98.
6. *Карпенко О. Ю.* Про літературну ономастику та її функціональне навантаження / О. Ю. Карпенко // Записки з ономастики : збірник наукових праць. – Одеса: Астропринт, 2000. – Вип. № 4. – С. 68–74.
7. *Карпенко Ю. А.* Ономастика новой прозы В. П. Катаева / О. Ю. Карпенко // Язык и стиль произведений В. П. Катаева, К. Г. Паустовского, Л. И. Славина : сборник научных трудов. – Одесса : ОГУ, 1987. – С. 25–33.
8. *Карпенко Ю. А.* Пушкинский ономастикон. “Повести Белкина” / О. Ю. Карпенко // Русское языкознание. – Киев, 1981. – Вып. 2. – С. 80–86.
9. *Карпенко Ю. А.* Стилистические возможности топонимических названий / О. Ю. Карпенко // Питання стилістики української мови в її взаємозв'язку з іншими слов'янськими мовами: тези доп. міжвуз. наук. конф. – Чернівці, 1963. – С. 17–20.
10. *Карпенко Ю. О.* Специфика имени собственного в литературе / О. Ю. Карпенко // *Onomastica*. – Т. XXXI. – 1986. – С. 5–22.
11. *Колоколова Л. И.* Ономастика в художественной речи А. П. Чехова : автореф. дисс. ... канд. филол. наук / Л. И. Колоколова. – Киев, 1970. – 22 с.
12. *Крупеньова Т. І.* Компоненти онімного простору драматургії Лесі Українки / Т. І. Крупеньова // Науковий вісник Південного держ. пед. ун-ту. – Одеса : ПДПУ, 1999. – Вип. 6–7. – С. 21–26.
13. *Крупеньова Т. І.* Онімія повісті Марко Вовчок “Інститутка” / Т. І. Крупеньова // Записки з ономастики : збірник наукових праць. – Одеса : Астропринт, 2005. – Вип. 8. – С. 78–83.
14. *Крупеньова Т. І.* Функції власних назв у драматичних творах Лесі Українки : монографія. – Одеса : Астропринт, 2004. – 160 с.
15. *Кухаренко В. А.* Інтерпретація тексту : навчальний посібник для студентів старших курсів факультетів англ. мови / В. А. Крупеньова. – Вінниця : НОВА КНИГА, 2004. 272 с.
16. *Кухаренко В. А.* О системном характере антропонимии национальной художественной литературы / В. А. Кухаренко // Шоста республіканська ономастична конференція : тези доп. и пов. Одеса, 1990. – Т. 1. Теоритична та історична ономастика. Літературна ономастика. С. 124–125.
17. *Лисюк Л. П.* Стилiстичнi функцiї антропонiмiв у драматичних творах Лесi Українки / Л. П. Лисюк // Організація тексту (Граматики і стилістика). – Київ : Наукова думка, 1979. – С. 95–100.

18. Лукаш Г. П. Структура онімних полів художнього ономастикону / Г. П. Лукаш // Лінгвістичні студії : збірник наукових праць. – Донецьк, 1994. – Вип. 1. – С. 166–171.
19. Лукаш Г. П. Структурно-семантична організація онімної лексики художнього тексту / Г. П. Лукаш // Питання сучасної ономастики. – Дніпропетровськ, 1997. – С. 113–114.
20. Мариненко И. О. Функции антропонимов в романах И. Ильфа и Е. Петрова “Двенадцать стульев” и “Золотой теленок” : автореф. дис. ... канд. филол. Наук / И. О. Мариненко. – Одесса, 1992. – 16 с.
21. Мельник М. Р. Вивчення власних назв в українській художній літературі / М. Р. Мельник // Наша школа. – 1998. – № 3. – С. 50–52.
22. Михайлов В. Н. Специфика собственных имен в художественном тексте / В. Н. Михайлов // Филологические науки. – 1987. – № 6. – С. 78–82.
23. Немировская Т. В. Некоторые проблемы литературной ономастики / Т. В. Немировская // Актуальные вопросы русской ономастики : сборник научных трудов. – Киев : УМК ВО, 1988. – С. 112–122.
24. Немировська О. Ф. Українська літературна ономастика: Взаємозв'язки і паралелі поезики / О. Ф. Немировська, Т. Ф. Немировська // Літературна ономастика української та російської мов: взаємодія, взаємозв'язки: збірник наукових праць. – Київ : НМК ВО, 1992. – С. 18–25.
25. Отин Е. С. Стилистические функции собственных имен в рассказах Гаршина Н. М. / Е. С. Отин, Н. В. Максимова // Восточноукраинский лингвистический сборник. – Донецк : Донеччина, 1998. – Вып. 4. – С. 156–164.
26. Предисловие // Антропонимика. – Москва : Наука, 1970. – С. 3–6.
27. Турута И. И. Собственные имена и национально-языковая картина мира / И. И. Турута // Питання сучасної ономастики. VII Всеукраїнська ономастична конференція. Статті та тези. – Дніпропетровськ, 1997. – С. 181–182.
28. Фаріон І. Д. Національне й універсальне в антропонімії. Іншомовні елементи в ономастиці України / І. Д. Фаріон // Матеріали наукового семінару 12–13 вересня 2001 р. / відповід. ред. В. П. Шульгач. – Київ : “Кий”, 2001. – С. 108–112.
29. Фененко М. В. Топоніміка України в творчості Тараса Шевченка / М. В. Фененко. – Київ : Рад. школа, 1965. – 128 с.
30. Хрептулов А. А. Топонимическая стратификация художественного произведения / А. А. Хрептулов // Шоста Республіканська ономастична конференція : тези доп. і пов. – Т. І. Теоретична та історична ономастика. Літературна ономастика. – Одеса, 1990. – С. 167–168.

REFERENCES

1. Aliakrinskyi, O. A. (1978). Funktsyia ymeny (naumenovanyia) v novellystyke Edhara Allana Po. In: *Nekotorye fylolohycheskye aspekty sovremennoi amerykanystyky*. Moskva: Yzd-vo MHU, 249–262.
2. Bart, R. (1989). *Yzbrannye raboty: Semyotyka. Poetyka*. Moskva: Prohress.
3. Bulhakov, S. N. (1999). *Fylosofyia ymeny*. Sankt-Peterburg: Nauka.
4. Hore, M. S., Cherezova, H. A. (1991). Neohrafycheskaia uznavaemost toponymov v romanakh Y. Ylfa y E. Petrova. In: *Yazyk y styl proyzvedenyi Y. E. Babelia, Yu. K. Oleshy, Y. A. Ylfa y E. P. Petrova: sbornyk nauchnykh trudov*. Kiev: UMK VO, 188–193.

5. Hrytsenko, T. B. (1999). Onomastykon khudozhnogo tekstu yak ob'ekt tsilisnogo analizu. In: *Shchorichni zapysky z ukrainskoho movoznavstva*. Odesa: ODU, vyp. 6, 92–98.
6. Karpenko, O. Yu. (2000). Pro literaturnu onomastyku ta yii funktsionalne navantazhennia. In: *Zapysky z onomastyky: Zbirnyk naukovykh prats*. Odesa: Astroprynt, vyp. № 4, 68–74.
7. Karpenko, Yu. A. (1987). Onomastyka novoi prozy V. P. Kataeva. In: *Yazyk y styl prozvedenyi V. P. Kataeva, K. H. Paustovskoho, L. Y. Slavyna: Sbornyk nauchnykh trudov*. Odessa: OHU, 25–33.
8. Karpenko Yu. A. (1981). Pushkynskiy onomastykon. “Povesty Belkina”. In: *Russkoe yazykoznanie*. Kiev, vyp. 2, 80–86.
9. Karpenko, Yu. A. (1963). Stylysticheskiye vozmozhnosti toponymicheskikh nazvaniy. In: *Pytannia stylistyky ukrainskoi movy v yii vzaiemozviazku z inshymy slovianskymy movamy. Tezy dop. mizhvuz. nauk. konf.* Chernivtsi, 17–20.
10. Karpenko, Yu. O. (1986). Spetsyfyka ymeny sobstvennoho v lyterature. In: *Onomastica, t. XXXI*, 5–22.
11. Kolokolova, L. Y. (1970). *Onomastyka v khudozhestvennoi rechy A. P. Chekhova: fvtoref. dys. ... kand. fylol. nauk*. Kiev.
12. Krupenova, T. I. (1999). Komponenty onimnogo prostoru dramaturhii Lesi Ukrainky. In: *Naukovyi visnyk Pivdennoho derzh. ped. un-tu*. Odesa: PDPU, vyp. 6–7, 21–26.
13. Krupenova, T. I. (2005). Onimiia povisti Marko Vovchok “Instytutka”. In: *Zapysky z onomastyky: zbirnyk naukovykh prats*. Odesa: Astroprynt, vyp. 8, 78–83.
14. Krupenova, T. I. (2004). *Funktsii vlasnykh nazv u dramatychnykh tvorakh Lesi Ukrainky: monohrafiia*. Odesa: Astroprynt.
15. Kukharenko, V. A. (2004). *Interpretatsiia tekstu: Navchalnyi posibnyk dlia studentiv starshykh kursiv fakultetiv anhl. movy*. Vinnytsia: NOVA KNYHA.
16. Kukharenko, V. A. (1990). *O systemnom kharaktere antroponymy natsyonalnoi khudozhestvennoi lyteratury. Shosta respublikanska onomastychna konferentsiia: tezy dop. y pov.* Odesa, t. 1. Teorytychna ta istorychna onomastyka. Literaturna onomastyka, 124–125.
17. Lysiuk, L. P. (1979). Stylystychni funktsii antroponimiv u dramatychnykh tvorakh Lesi Ukrainky. In: *Orhanizatsiia tekstu (Hramatyka i stylistyka)*. Kyiv: Naukova dumka, 95–100.
18. Lukash, H. P. (1994). Struktura onimnykh poliv khudozhnogo onomastykonu. In: *Linhvistychni studii: Zbirnyk naukovykh prats*. Donetsk, vyp. 1, 166–171.
19. Lukash, H. P. (1997). Strukturno-semantychna orhanizatsiia onimnoi leksyky khudozhnogo tekstu. In: *Pytannia suchasnoi onomastyky*. Dnipropetrovsk, 113–114.
20. Marynenko, Y. O. (1992). Funktsyy antroponymov v romanakh Y. Ylfa y E. Petrova “Dvenadtsat stulev” y “Zolotoi telenok”: avtoref. dys. ... kand. fylol. nauk. Odessa.
21. Melnyk, M. R. (1998). Vyvchennia vlasnykh nazv v ukrainskii khudozhnii literature. *Nasha shkola, № 3*, 50–52.
22. Mykhailov V. N. (1987). Spetsyfyka sobstvennykh ymen v khudozhestvennom tekste. In: *Fylolohycheskye nauky, № 6*, 78–82.

23. Nemyrovskaia, T. V. (1988). Nekotorye problemy lyteraturnoi onomastyky. In: *Aktualnye voprosy russkoi onomastyky: Sbornyk nauchnykh trudov*. Kiev: UMK VO, 112–122.
24. Nemyrovska, O. F., Nemyrovska, T. F. (1992). Ukrainska literaturna onomastyka: Vzaiemozviazky i paraleli poetyky. In: *Literaturna onomastyka ukrainskoi ta rosiiskoi mov: vzaiemodiia, vzaiemozviazky: zbirnyk naukovykh prats*. Kyiv: NMK VO, 18–25.
25. Olyn, E. S., Maksymova, N. V. (1998). Stylystycheskye funktsyy sobstvennykh ymen v rasskazakh Harshyna N. M. In: *Vostochnoukraynskyi lnhvystycheskyi sbornyk*. Donetsk: Donechchyna, vyp. 4, 156–164.
26. Predyslovye. (1970). In: *Antroponymyka*. Moskva: Nauka, 3–6.
27. Turuta, Y. Y. (1997). Sobstvennye ymena y natsyonalno-yazykovaia kartyna myra. In: *Pytannia suchasnoi onomastyky. VII Vseukrainska onomastychna konferentsiia. Statti ta tezy*. Dnipropetrovsk, 181–182.
28. Farion, I. D. (2001). Natsionalne y universalne v antroponimii. Inshomovni elementy v onomastytsi Ukrainy. In: *Materialy naukovooho seminaru 12–13 veresnia 2001 r. Vidpovid. red. V. P. Shulhach*. Kyiv: “Kyiv”, 108–112.
29. Fenenko, M. V. (1965). *Toponimika Ukrainy v tvorchosti Tarasa Shevchenka*. Kyiv: Rad. shkola.
30. Khreptulov, A. A. (1990). Toponymycheskaia stratyfykatsyia khudozhestvennoho proyzvedenyia. In: *Shosta Respublikanska onomastychna konferentsiia: tezy dop. i pov., t. 1. Teoretychna ta istorychna onomastyka. Literaturna onomastyka*. Odesa, 167–168.

*Стаття надійшла до редколегії 20. 04. 2019
прийнята до друку 09. 08. 2019*

PROBLEMATICS OF THE STUDING OF PROPER NAMES IN LITERARY ONOMASTICS: AUTHOR AND HIS WORK

Anna Shotova-Nikolenko

*Odesa State Environmental University,
Department of Foreign Languages,
15, Lvivska Str., Odesa, Ukraine, 65016,
phone (0 097) 356 36 51,
e-mail: shotova.anna@gmail.com*

The article investigates the role and problems, mechanisms, stages of studying proper names in literary onomastics, analyzes the role of proper names in creating a unique artistic world of the literary work and in revealing the creative idea of the author. Among the unresolved problems in literary onomastics is the definition of the boundaries of onomastic vocabulary in the literary work, since they have been very blurred in the individual-author's speech. There are also differences in the description of onyms' semantics and functions. Thus, the study of the functioning of onomastic vocabulary in the language of fiction (novels, verses, stories) is a voluminous and complex subject. It is stated that without the analysis of proper names, these central knots of artistic work, a real understanding of the text, its deep, subtext content layers is simply impossible. As it is known, the poetonymosphere (the system of proper names) of an artistic work is the only solid cemented by the author's thought component of a work, which in the completed work does not change. Each one is

in its place, harmonizes with other onyms, working together for an artistic whole. But from the work to the work, depending on the literary direction, the depicted events, philosophical and outlook guides, the poetonimosphere is definitely changing. There are no two identical works of one writer which would have the same system of proper names. Each work has its own system of proper names, which is unique and peculiar, as the literary work itself. The more skillful a writer, the more brightly the artist inserts onyms into his artistic canvas. Each writer builds his unique space of his own artistic-literary works, where onyms form a balanced and harmonious system that are relevant to the texts of works and are pragmatically directed to the recipient, depending on the artist's creative ideas and plan. The new figurative meaning of the proper names is revealed by the context and is led to the content of the text as a whole.

Keywords: proper names, literary onomastics, unique artistic world, the individual-author's speech, the work, the creative idea of the author.